

AZ ÉLET EVANGÉLIUMA.

Az utolsó esztendőök veszteségei és csalódásai megszoktattak hogy szomorúnak, bánatosnak nevezzük ezt a mi világunkat, életünket. Ebbe a szomorúnak nevezett világba óhajtának egy sűgárnyi örömuzenetet, evangéliumot hirdetni, hogy ne lássuk e világi életünknek csak azt a sötét oldalát, ne érezzük azt a lehangoló érzését, amit a prédikátor írója így fejezett ki: „Minden hiába-valóság e földön.“

A világban ezt a pesszimiztikus, csak rossz oldaláról való tekintését azoktól talán el tudnám fogadni, akik nem keresztények vagy ha azoknak nevezik is magukat, azok a címen, hogy meg vannak keresztelve, de önkényűleg kiszakították magukat a Krisztus által hirdetett édes atyai szeretet karjai közül s visszatérni vagy nem akarnak vagy nem mernek, mert azt gondolják, hogy a megtérést szégyenfoltot hagy rajtuk.

De az evangéliumi alapon álló keresztény ember pesszimista nem lehet, mert számára az evangélium örömuzenet, amint hogy az volt, az lesz minden idők emberei számára, akik keresték és meg is találták a nekik, mindnyájunknak szóló üzenetet. De micsoda örömuzenet van az evangéliumban? kérdezhetik sokan, még azok is, akik az evangéliumok lapjait olvasgatják, akikre ráillik ez a — valljuk meg — még ma sem nagy népszerűségnek örvendő jelző: „bibliások.“ Mert Krisztusnak az a szakadatlan küzdelme kora meg nem értő és őt megérteni nem akaró kortársaival, még megértőinek hiit meg nem értőivel szemben is, hogy volna örömuzenetnek nevezhető? Sokan nem tudják megérteni még ma sem, hogy a váilán súlyos keresztel, fején töviskorónával vagy ítélő bírái előtt megalázva állt Jézusból, minő örömuzenetet lehet kiolvasni?

Megértem ezt a kérdést ismét azoknál, kik az evangéliumok mélyebb ismerete nélkül gondolnak a szenvedő Jézusra, mert az ilyenek nem jöttek, nem jöhetnek rá annak tudására, hogy a kereszt, töviskorona szenvedéseim keresztül is sűgározhat boldogító, örömteljes üzenet!

Én elhiszem, hogy az evangéliumi kereszténységet a legörömteljesebb vallásnak tartanak sokan akkor, ha alapítója a földi

hiú dicsőségekben — úgy, ahogy ezt a mi korunk nagy általános-ságban értékeli és szereti — haladt volna fokról-fokra, fennebb-fennebb a Dávid királyi székéig.

Azonban a keresztyénségnek éppen abban áll igazi értéke, a Jézus által hirdetett édes atyai szeretet megbecsülhetetlen áldása, boldogító volta, hogy ennek alapítója szenvedések átélésén keresztül mutatta meg azt a szolgálatot, melyben az ő életöröme bennfoglaltatott s amely üzenet ma is hangzik felénk örökségül hagyott evangéliumában: „*Közületek senki sem élhet önmagának.*” S ebben, a mások javáért, lelki boldogulásáért, a minden ember számára szóló isteniútság áldott munkálásában találta életének örömét, boldogságát. Ez ez öröm nem hangosan kacagó vidámság, hanem a léleknek csendes megelégülés.

Ha ebből a látószögből vizsgálom a Jézus életét, nem tudom megérteni, annál kevésbé elfogadni némely életfrónak, az evangélium némely magyarázatának azt a róla való felfogását, hogy ő búskomor, a világgal meghasonlott egyéniség lett volna. Nem. Bár az ő országa nem e világból való volt, de e földi világban élt, nem elvonulva, hanem emberek társaságában s ez emberek lelki világába az ő örökkévaló élet evangéliumát igyekezett beplántálni.

Csak egy pár példában világítom meg ez állítást. Azokhoz közeledek, kiket korának társadalma bűnösöknek tartott s midőn e közeledéséért számoltatták, olyan örömteljes munkának értékeli az elveszett emberek megkeresését, mint a pásztor, midőn ott hagyja a 99 juhot, hogy az elveszett 100-ikat megtalálja s a megtalálás örömeire vendégséget rendez. (Luk. 15. (1—8.)

Tanítványai társaságában olyan boldognak érzi magát, mint az a lakodalmas ház népe, melyben ott van a vőlegény. (Márk 2. 18—19.)

Zakeus — a törpe termetű — vámszedő felmászik a fára, hogy a mestert láthassa. Jézus szól hozzá: „Szállj alá, mert a te házadnál akarok ma lenni.” Efeletti megtiszteltetés öröme a zsaroló vámszedőre akkora hatással van, hogy minden erőszakkal elvett vagyona felét a szegényeknek ajánlja. S a mester örömeiben így szól: „*Ma lett üdvössége e háznak.*”

Aki az élet apró jelenségein, de az örökkévalóság magas értékein, ilyen örömteljes lélekkel csüngött a mások boldogsága érdekében, az búskomor lélek nem lehetett. Az nekünk is az örömteljes élet evangéliumát élte, szölte és hagyta.

És most visszatérek oda, ahonnan kiindultam, hogy ebben a mi világunkban annyi csüggedt tekintettel, nyomott kedéllyel, aggódó szívvel találkozunk. Valami olyan néma elfojtott bánat ülte meg

a szíveket, mint a júniusi szép nyári fejlődést leforrázó fagy. Miért e lehangoltság a kedélyekben? Hol van, hova lett a keresztény vallás élető forrása? Kiapadt? Eldugult?

Kereszténység? Sokan vannak, a kik nevetségesnek, semmit-érőnek tartják azt a kereszténységet, mely a civilizáció magaslatáról az embertelenség, istentelenség mélységébe döntötte a világot. Ilyen hangokat lehet csakugyan hallani azok ajkáról, kik a testi kényszer harcai között hitőkben megrendültek, lélekben megtörték.

De kérdem, vajjon a kereszténység, mint elv, mint eszme, mint drága lelki ajándék hibás-e itt? Hibás-e a legkitünőbb fából készült és felszerelt hegedű, ha hozzá nem értők kezelik és hamis hangokat csálnak ki belőle, rossz kézzel játszanak a hurokon? Hibás-e a beoltott csemete, ha beoltás után nem ápolják, nem kezelik és a vad hajtások előlik a nemes ágat?

Hibás-e a kereszténység, mint evangéliumi elv, hogy az ott kifeszített szerete, békesség, jóság, könyörület hurjairól, hozzá nem értő, dilettáns kezek, undorító, hátborzongató hangokat csálnak ki? Hibás-e a kereszténység, mint evangéliumi elv, hogy azt a nemes erényekre beoltott krisztusi galyat, ágat, a hűtlen, sokszor lelkiismeretlen kezelők vad hajtásokkal előlni engedték? Nem! mert én úgy hiszem és vallom, hogy a kereszténység, mint drága szent evangéliumi elv életre, becsületes, emberséges emberi élet élésére rendeltetett.

És ha nem így történt, itt mindnyájunkat illet kis-bb-nagyobb mértékben a „mea culpa“ „az én bűnöm“ csendes érzése, a papokat, hllgatókat, a gyülekezeteket és vezetőit egyaránt.

Ha most keressük a kivezető utat ebből a khaoszból, lelki életünk egén felragyog nekünk is az élet evangéliumának tüze: Vissza az evangéliumi élet kereszténységéhez, hogy így az *élet evangéliuma* legyen bennünk *az evangélium életévé*, hiszen ebben egy földi és egy örökélet boldogsága foglaltatik, „mert nem adatott az emberek között az ég alatt más név, mely által kellene megtartatnunk, mint a Jézus Krisztus.“

Ne engedjük azt, hogy a hozzá nem értő kontárok nyuljanak a mi hegedünk hurjaihoz s azon koldusnótákat vinnyogtassanak, hanem kezeljük hozzáértéssel, hogy a mennyei szeretet, a jézusi békesség testvériség drága melódiáit, dallamait hallassuk és halljuk. Mert nekünk testvérekké kell összeolvadnunk felekezeti különbség nélkül a Krisztusban, ami nem azt teszi, hogy valaki tagadja meg hitvallását, hanem azt, hogy mindenki becsülje a más-
sáknak hitét, mert elveszünk, teljesen e'veszünk, ha még a val-
lási vizsály pallosa is fejünk felett függ! Hogy kívánjuk, hogy

várjuk, hogy fajok, nemzetek, országok békeességben éljenek, ha mi a Krisztus követői nem viseljük szívünkben a tanítványság jegyét: „*egymást szeressétek.*“

Ne folytassunk viaskodó sportoló kereszténységet, mely külsőségekben, hatáskeresésben nyilvánult a múltban, hanem mélyítünk be lelkünkbe az evangélium életadó igazságait, mert ha erkölcsös társadalmat akarunk alkotni, ennek nem csak fundamentuma, hanem gyökere a Krisztus evangéliuma. Ne higyjük, hogy nehéz feladat ez! Nem szükség egyéb ehhez, mint egy kevés vágyódása a léleknek, egy parányi fogékonyága a szívnak. Gondoljuk csak meg, mennyit futunk, fáradunk a testi egészség fenntartásáért s közben elfeledkezünk a mi beteg lelkünkéről. Szórakozásunkra érdekes olvasmányokat keresünk, de elhanyagoljuk egészen a biblia, az élet könyvének megismerését, mintha bizony az csak a papok kiváltsága volna! A jó társasmodor elsajátítására gondunk van, de hogy Istennel, a Jézus Krisztussal az evangéliumok megszentelő lelkével szemben kinek-kinek mi a kötelessége? azt hitvallásokból valamikor megtanulták nagyon sokan, de el is felejtették. Mindez azért van, mert a legtöbben tudva vagy tudatlanul nem életnek, hanem tehernek tartják a Krisztust. Pedig nem teher, mert amint a róm. kath. egyháznak egy XVII. századbéli nagy prédikátora igen érdekes hasonlatban kifejtette: „A madarakat --- úgy mond --- nem terheli, sőt könnyebbíti tolluk sokasága, pedig a tollaknak is van súlya, de hogyha a könnyebbségért elhajtáná szárnyának tollait, nem repülhetne, hanem földre esnék testének nehézsége. Hasonló a tollakhoz a Krisztus terhe és szolgálatjának fáradalma, ez segít, erőt ad az élet küzdelmeinek elhordozására, míg ha ezt eldobnók, illetve megszűnnénk vele együtt vinni a keresztet, a magunk terhével nyomatnánk a földre.“

Vegyük hát munkába az evangéliumi élet gyakorlását, szolgálni másoknak örömmel s ebben a szolgálatban emelni lelkünket a magasságban lakozó felé, ki megáld, erőt ad, lelkesít, mint a próféta mondja: „*Akik az Úrban bíznak, azoknak erejük megújul és magasra repülnek mint a saskeselyű, futnak és nem lankadnak meg.*“

Ennek az örömmizenetnek egyik szerény letéteményese Unitárius Irodalmi Társaságunk s midőn ennek egyik tagjaként az élet evangéliumát e gyülekezetben hirdethetem, óhajtanám, hogy határa látszódjék meg az evangéliumi élet követésében.*

ÜRMÖSI JÓZSEF.

* A fenti tanulmányt szerző előadta az Unitárius Irodalmi Társaságnak 1921. júl. 3-án Fogarason tartott vándorgyűlésén.

„A SZÉKELYEK ERDÉLYBEN.“ *

(1822—1922.)

Kerek száz esztendeje annak, hogy egy unitárius papnövendék, kit az unitárius vallásközönség igazi és éles meglátással a jövő emberéül szemelt ki s tanulmányai kiegészítése végett külföldi akadémiára küldött, az 1822-ik év májusában a bécsi lutheránus theologiai fakultásról hazatérve, egy ma már szinte elfeledett költői művecskével lepte meg a magyar nemzetet. Ez az unitárius papnövendék: *Aranyos-Rákosi Székely Sándor*, művecskéje pedig: „*A Székelyek Erdélyben*“ című kis nemzeti eposz volt.

„*A Székelyek Erdélyben*“ tisztán esztétikai nézőpontból, mai mértékkel mérve csekély becsű műnek látszik, de annál becsebb irodalomtörténeti tekintetben. Valahogyan úgy vagyunk e szellemi vagyunkkal is, mint nemeslelkű jöltevőink alapítványaival, melyek a maguk idején tekintélyes összegeket képviseltek, de az idők mostohaasága, az értékek devalválódása vásárló erejüket, üzleti becsoket kegyetlenül megcsappantotta. De valamint alapítványozóink, jöltevőink iránti hálánk és kegyeletünk soha, semmi körülmények között meg nem csappanhat, épen úgy nem mehetünk el közönyösen azok mellett a talán már megkopott, kezdetleges kivitelű újjelzők mellett sem, melyek valaha a magyar nemzeti szellem haladásának útján eligazító, biztató jelek voltak s mint ilyenek a magyar nemzeti szellem elsőrangú bajnokainak megbecsülhetetlen szolgálatot tettek.

Ilyen eligazító jel Aranyos-Rákosi Székely Sándorunk művecskéje: „*A Székelyek Erdélyben*“ című kis eposz is. Ez újjelzőt szemlélgetve, szemembe tűnt a mohosodni kezdő évszám: 1822! Ráeszmélve, hogy épen a századik évforduló mesgyéjén állunk, székely lelkemben megrezdült a kegyelet húrja.

Érzések, gondolatok rezegnek át lelkemen. A „Zalán futásá“nak mélabús előhangjához hasonló hangulat fog el s egyre csak e kérdés cseng fülemben: „Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?“ Nehezen bár, mégis elcsúfíom e rezgéseket, hogy csak halk, harmonikus hangok módjára kísérjék a kegyeletsugalla emlékezősemet.

* Ez emlékezés keretében nem célom *Székely Sándor* életének és írói működésének részletezése, hisz az ő alakját és pályafutását híven és méltóképen megrajzolták tudósaink: *Jakab Elek*, *Gyulai Pál*, *Kanyaró Ferenc* és *Heinrich Gusztáv*. F. I. adatom csupán a kegyeletes figyelemkeltés az érdekes évforduló iránt. Az érdeklődők bővebb tájékozást nyerhetnek a következő művekből: Figyelő 1892; Gyulai: Vörösmarty életrajza 58—62 l.; Keresztény Magvető 1888, 1897 évi.; Régi Magyar Könyvtár I. füzet: A. Székely Sándor: „*A Székelyek Erdélyben*.“